

EL TRICICLE

Text: BEA CABEZAS / Fotos: MARC VILA

"Els audiovisuals unifiquen l'humor"

El Tricicle ha passat vint anys, gairebé un quart de segle, fent riure públics de tot arreu del món, amb la seva tendra i divertida fórmula del gest. Per celebrar-ho ens presenta l'espectacle 'Tricicle 20', una antologia dels seus millors esquetxos.

Van posar-se el públic a la butxaca amb allò que s'ha convertit en el seu gag més memorable: una interpretació, divertida i original, de "Soy un truhán, soy un señor". Ara podem reveure aquest esquetx, i uns quants més de tan famosos com el dels nadons o el de la boxa, a *Tricicle 20*, una antologia dels vint millors esquetxos d'aquest trio de l'humor. En aquest espectacle el públic vota, abans de la funció, els esquetxos que vol veure. *Tricicle 20* es mantindrà fins al 16 de gener al Teatre Victòria de Barcelona. Després, voltarà durant un any pel país, amb parada a València (del 7 de març al 16 d'abril), a Alacant (del 25 d'abril al 7 de maig) i a Palma de Mallorca (del 3 de juny al 25 de juny), i per Espanya.

Són vint anys fent-nos riure amb les històries més sorprenents i entranyables, que el Tricicle ja ha marcat amb un estil molt propi i inconfusible. Aquest tercet d'humoristes va néixer fa vint anys, l'1 de novembre del 1979, quan Joan Gràcia, Carles Sans i Miquel Rimbau, companys d'estudi a l'escola del Timbal, fan la primera actuació a Breda, on decideixen d'anomenar-se el Tricicle. Dos anys més tard, Rimbau deixa la companyia i hi entra Paco Mir, amb qui opten per abandonar el mim tradicional i iniciar la fórmula que els ha fets famosos a tot el món. Des de llavors, el Tricicle ha fet cinc espectacles: *Manicomio* (1982), *Exit* (1984), *Slastic* (1986), *Terrific* (91) i *Entretres* (1996); a més de sèries de televisió com *Tres estrelles* (1987) i *Xooof* (1994); i el film *Palace* (1995).

—Per què aquesta antologia pel vintè aniversari?

—Vam fer una celebració especial per primera vegada quan vam arribar als deu anys, i llavors vam editar un llibre per commemorar els deu anys d'actuació damunt els escenaris. I aquell dia vam prometre que, quan en féssim vint, en publicaríem un altre, de llibre, i faríem una altra gran festa de celebració.

I això és el que fem ara. De primer aquest espectacle, *Tricicle 20*, i, ben aviat sortirà publicat un llibre sobre els nostres vint anys. De fet, si les coses et van bé, pots celebrar-ho cada dia, i si ho celebrem ara, als vint anys, és perquè les coses ens van bé i ens ve de gust de celebrar-ho entre nosaltres, i sobretot amb el públic, que és qui ens ha sostingut més durant aquests vint anys. El públic és qui ens ha donat tot el que tenim, ens ha obert als altres públics, ens ha fet venir ganes de continuar, és el millor director que hem pogut tenir. L'humor, si no hi ha un públic que respon, no existeix. I una manera de celebrar-ho amb el públic és fent una antologia d'allò amb què el públic més s'ha divertit, i per això és el públic que escull l'espectacle que farem cada dia.

—Quins records guarden del principi, amb alguna crítica força

"Fem humor sobre les coses que passen a l'ésser humà. Un humor que no és local, no és català, no és espanyol, ni és europeu; és universal. El gest és una cosa natural de l'home; per això és tan universal."

dura?

—Ens va ser molt difícil arrencar en una època que el mim que es feia era molt avorrit, un mim que la gent no entenia: cares blanques, malles negres, la corda, la papallona, la paret..., coses que tècnicament estaven bé, però que la gent ja havia vist, de mestres com en Marceau, i aleshores no aportaves

res nou. Nosaltres vam provar una fórmula diferent de gest, però fins que això no va arrelar en uns empresaris, en unes sales i en un públic, doncs va costar força temps. I quant a crítiques dures..., tampoc no n'hem tingudes tantes, només en un festival de mim, quan començàvem en aquest món de l'espectacle, en què vam presentar dos esquetxos. El primer era un esquetx ben fet, però fred, que no arribava al públic. La crítica només va veure el primer i se'n va anar. En canvi, el segon esquetx va anar molt bé, el públic el va acceptar bé, però un dels crítics va ser molt dur. Va fer una crítica molt poc adient, perquè no et pots carregar uns principiants, pots avisar-los, però no pas carregar-te'ls, perquè els pots enfonsar. Però, com veus, no se'n va sortir...

—*Que han après durant aquests vint anys damunt els escenaris?*

—Hem après a saber què vol el públic, a saber arribar a tots els públics, de totes les edats. Hem madurat com a creadors, com a directors, com a actors, per això ara és una bona ocasió de veure *Tricycle 20*, perquè creiem que és molt interessant que, d'esquetxos que potser tenen divuit anys, en fem una revisió amb el bagatge de vint anys d'ofici; mantenint-ne la frescor d'aquell temps, però aportant-hi la maduresa d'ara.

—*Com s'han suportat aquests vint anys, com han mantingut aquest trio tan estable?*

—El nostre secret és que, a part actors i creadors del *Tricycle*, som amics. Respectem molt les coses que sap fer cadascun. Ens agrada molt el que fem i les coses ens han anat molt bé, i quan les coses van bé tot és molt més fàcil. A més, normalment sempre anem d'acord, mai no fem res a contracor, per tant, tenim poques ocasions de discussió.

—*La seva fórmula ha estat definida de barreja de teatre tradicional, mim, cinema mut i clown. Com la defineixen vostès?*

—Som gent de teatre, que vam partir de l'escola de pantomima influïts per espectacles gestuals que vam veure en aquell temps. Però també molt influïts pel cinema, no solament el cinema mut, com el de Charles Chaplin, Buster Keaton i Harold Lloyd, sinó també el cinema sonor dels germans Marx, els Monty Python, Jacques Tati i una sèrie de gent com Lubitsch i Billy Wilder, que tractaven l'humor d'una manera molt universalista, sense limitar-se a l'humor lligat a la història d'un país, a un lloc, a una anècdota, a un moment polític, a un fet religiós, sinó provant de fer humor sobre les coses que passen a l'ésser humà. I de tots aquests creadors i humoristes que he esmentat, en aquest mo-

ment pots reveure'n qualsevol de les pel·lícules i les trobaràs absolutament al dia. Per exemple, *To Be Or Not To Be* d'Ernst Lubitsch se centra en la història alemanya, però l'humor no està en els nazis, sinó en les coses que passen en aquella companyia de teatre, coses que encara continuen passant. L'amor, la gelosia, són coses que són vigents sempre. I és això que hem mirat de fer, un tipus d'humor que no és local, que no és català, que no és espanyol, que no és europeu, que és universal.

—*I en la classificació d'humor negre, verd, groc..., tampoc no hi entren?*

—S'ha dit que el *Tricycle* fa un humor blanc, perquè fem un humor que no és corrosiu, sinó molt quotidià i que vol ser intel·ligent, allunyant-se de l'humor primitiu. I buscant aquesta universalitat de què parlàvem abans. Ara, amb vint anys de professió és difícil d'etiquetar-se, perquè hem mirat de

fer coses diferents i tenir un estil molt propi.

—*Però l'humor té fronteres culturals, les tradicions tenen codis diferents. No són un impediment a l'hora de la comunicació?*

—L'humor té fronteres culturals, però depèn de qui creï l'humor. N'hi ha ple, d'humoristes que no poden sortir de les seves fronteres, aquí i a tot arreu. Imitadors, que expliquen acudits, que tenen un humor basat en una moda, un temps, un espai, unes persones. Però creiem que també és possible un altre tipus d'humor, que pot viatjar perfectament a tot arreu i és el que nosaltres practiquem, i que no necessita canvi de codis, de gestos. El poden entendre perfectament un japonès i un català. Els codis són universals, perquè el gest és una cosa natural de l'home; per això és tan universal. Sí que en un moment donat has d'in-

troduir-hi un canvi d'idioma. I també és cert que l'humor llatí pot ser més càlid, més a prop de connotacions sexuals. L'humor anglès pot ser més fi, més "intel·ligent", però de totes formes també hi ha els Monty Python, que són anglesos, i en canvi tenen un humor molt sanguinolent, bèstia i transgressor. Les etiquetes cada cop desapareixen més. Vivim en la globalització, els audiovisuals fan que s'unifiqui molt el tipus d'humor. Per exemple, les *sitcoms* americanes ensenyen a riure al públic, li indiquen quan ha de riure, marquen el patró d'allò que té gràcia o que no en té. Això és per causa de la televisió. Les particularitats locals es van perdent, anem a un humor general.

—*I això creuen que és beneficiós?*

—No és bo que desaparegui la personalitat de les coses, però és irrefrenable. A vegades hi ha poca gent que, de l'humor local, de la imitació, en faci un

"Vivim en la globalització, els audiovisuals fan que s'unifiqui el tipus d'humor. La televisió ensenya a riure, marca allò que té gràcia. Les particularitats locals es van perdent i anem a un humor general."

humor fi, de bon gust. Moltes vegades, si fugim d'aquest humor local, és perquè és d'una facilitat brutal. No hi ha res més difícil que treure humor d'on no n'hi ha. En canvi, la imitació d'un personatge que ja té un tic o una gesticulació estranya, és fàcil, és la caricatura de sempre.

—*Es difícil de fer riure, o el públic ja hi va predisposat, en un espectacle d'humor?*

—És molt difícil de fer riure la gent. Perquè la gent, quan va a veure un espectacle d'humor, hi va amb un nivell d'exigència superior que no quan va a veure qualsevol altre tipus de gènere. Perquè, si no el fan riure com espera, se sent tan decebut que la seva reacció és més contrària. Si vas a veure un drama i no et fa plorar, no protestaràs perquè no has plorat; el drama et pot entristir més o menys, però no és obligatori que et faci plorar. En canvi, si és humor, la gent vol riure molt, i per aquesta raó és molt compromès això de voler fer riure la gent. El públic té molta informació i el que vol

és que el facis riure perquè el sorprens. Per aquesta raó és tan difícil, perquè consisteix a capgirar les coses per agafar la gent desprevinguda. I cada vegada és més complicat, perquè cada vegada és més difícil sorprendre, s'han inventat tantes coses... I, si a més a més, hi afegim que nosaltres no utilitzem un element tan tradicionalment còmic com és la paraula, doncs encara és més complicat. Però, amb això, no volem semblar pessimistes, perquè encara creiem que hi ha moltes possibilitats de sorprendre el públic.

—*La persona hi neix, amb gràcia, o la troba entre bambolines?*

—Hi neix. No hi ha escoles per a graciosos, és com néixer dretà o esquerrà. Cadascú neix amb unes qualitats, unes facultats, que pot desenvolupar més o menys, depèn de les circumstàncies i de l'aprenentatge. Però has de néixer amb la llavor. Ser graciós forma part de l'espontaneïtat i, per tant, és

—**Acceptarien la dita que una imatge val més que no pas mil paraules?**

—**Absolutament. En som defensors i practicants, d'aquesta dita. També és cert que a vegades una paraula, en un moment donat, resol moltes escenes de gest. Costa de trobar un gest que reuneixi la capacitat que tenen mil paraules. A vegades es difícil d'explicar certes sensacions o situacions. No sempre hi ha la frase equivalent en gest. Però també passa a la inversa.**

magnífica per a inspirar-t'hi i xuclar-ne tot allò que puguis per després crear. L'entorn és la mina d'on ho treus tot.

—*Tenen unes quantes companyies que representen els seus espectacles a l'estat espanyol i a fora.. Que es volen retirar?*

—Algun dia, i per això volem perpetuar la nostra obra. Però n'hi ha per llarg, eh! Aquestes companyies "clòniques" sorgeixen perquè a l'estranger i a la resta de l'estat ens demanen els nostres espectacles i, és clar, nosaltres no podem ser a tot arreu. Amb aquestes companyies podem arribar a tots els llocs que volen divertir-se amb els nostres gags. Els espectacles no acaben amb nosaltres, sinó que esperem que ens sobrevisquin i que viatgin pertot arreu representats per uns altres actors. Al Brasil, per exemple, una companyia representa *Entretres*, i a l'Argentina ens han demanat *Manicomio*, i així una llista ben llarga.

una cosa que s'ha de portar a dins.

—*De què no farien broma en cap cas?*

—Es pot fer humor de tot, per això es va inventar la paraula *humor negre*, però on hi ha sofriment és molt delicat de fer-hi humor, encara que hi ha gent que ho fa i li funciona. Ara bé, el Tricicle, per la seva manera de ser, no encaixaria amb aquest tipus d'humor, no lliga amb nosaltres. No ens agrada riure'ns de la manca de salut, ni de coses polítiques, ni de la religió, perquè és entrar en terrenys en què ningú no té la veritat. A més, hi ha una altra cosa important: hi ha gent que fa humor de coses cruels, àcides, perquè ho porta a dins, perquè li surt. El nostre humor representa el nostre estat, a vegades innocents, a vegades absurds, a vegades desinhibits, però propensos a l'agressivitat ni a la mala jeia.

—*S'inspiren en el veí i en la sogra a l'hora de crear els gags?*

—Ens inspirem en el carrer. El carrer sempre ha estat una universitat

